

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
FACULTATEA DE DREPT
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE JURIDICE

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 347.926:347.95(043.2)

BRÎNZĂ DIONIS

PROCEDURA DE INSTITUIRE, REÎNNOIRE ȘI REVOCARE A
MĂSURILOR DE OCROTIRE JUDICIARE

Specialitatea 553.03 - Drept procesual civil

Rezumatul tezei de doctor în drept

CHIȘINĂU, 2026

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale Științe Juridice și Economice, Universitatea de Stat din Moldova.

Componența Comisiei de doctorat:

1. **Cebotari Valentina**, doctor în drept, conferențiar universitar - Președintă a Comisiei de doctorat, USM;
2. **Coban Igor**, doctor în drept, conferențiar universitar –conducător de doctorat, USM;
3. **Referent 1 - Belei Elena**, doctor în drept, profesor universitar, USM;
4. **Referent 2 – Băieșu Aurel**, doctor habilitat în drept, profesor universitar, Universitatea de Studii Europene din Moldova;
5. **Referent 3 – Dumitru Dumitrașcu**, doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea de Stat Alecu Russo din Bălți.

Susținerea va avea loc la 28.10.26 ora 10:00

în ședința Comisiei de doctorat din cadrul Școlii Doctorale Științe Juridice și Economice, Universitatea de Stat din Moldova, mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu, nr. 67, bir. 119

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, la Biblioteca Universității de Stat din Moldova, pe pagina web a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (www.anacec.md)

Rezumatul a fost expedit la 09.09.2026

Președintele Comisiei de doctorat
CEBOTARI Valentina

Conducător
COBAN Igor

Autor
BRÎNZĂ Dionis

© Brînză Dionis, 2026

CUPRINS

Reperete conceptuale ale cercetării.....	4
Conținutul tezei.....	8
Capitolul 1. Analiza situației generale în domeniul de cercetare privind procedura de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare	8
Capitolul 2. Regimul juridico-procesual al cauzelor de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare	9
Capitolul 3. Particularitățile judecării cauzelor de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare	19
Concluzii generale și recomandări.....	23
Bibliografie.....	27
Lista lucrărilor publicate la tema tezei.....	30
Adnotarea.....	32

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei propuse spre cercetare. În temeiul art. 51 al Constituției Republicii Moldova, statul este obligat să ocrotească persoanele care în urma unei boli mintale sau a unei deficiențe fizice, mintale sau psihologice nu pot în mod deplin să-și conștientizeze acțiunile ori să-și exprime voința. Măsurile de ocrotire judiciare vin să asigure în mod proporțional ocrotirea persoanei în așa măsură, încât să se păstreze o capacitate de exercițiu cât mai largă.

Importanța temei abordate este determinată de caracterul său complex și original, iar actualitatea lucrării este determinată de noutățile conceptuale aduse procesului civil odată cu instituirea procedurii privind măsurile de ocrotire judiciare. Mai mult ca atât, la adoptarea procedurii privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciare, legiuitorul nu a ținut cont de conceptele și principiile fundamentale ale procesului civil. Reglementările acestei proceduri în unele cazuri intră în contradicție cu conceptele de bază ale procesului civil. De asemenea, în reglementările procedurii cercetate observăm aspecte confuze, care necesită clarificări sau remedieri. Bunăoară, este cazul persoanelor indicate la art. 94 Cod civil¹, în privința cărora legea stabilește unele drepturi de participant, iar pe de altă parte nu prevede nici statutul juridic procesual al acestora și nici modalitatea de atragere în proces. Prin urmare, procedura privind măsurile de ocrotire ridică mari semne de întrebare atât asupra naturii sale juridice, cât și asupra particularităților de examinare a cauzei.

Actualitatea temei abordate rezultă și din faptul creșterii constante a numărului de cereri depuse în instanța de judecată privind instituirea, reînnoirea sau revocarea măsurilor de ocrotire judiciare.

Cu toate că Procedura privind măsurile de ocrotire în general și Procedura de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare în particular au fost instituite de mai bine de nouă ani, iar numărul cauzelor examinate în cadrul acestora este în permanentă creștere, această procedură cu greu a interesat mediul academic național. Prin urmare, actualitatea temei abordate rezultă în prim rând din necesitatea de a îmbogăți patrimoniul doctrinar în domeniul procedurii de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare.

Importanța și actualitatea temei abordate rezultă și din necesitatea efectuării unui studiu complet și multiaspectual în domeniul procedurii de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, studiu care va permite atât instanțelor de judecată, autorităților tutelare,

¹ Codul civil al Republicii Moldova. Publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova din 22-06-2002 Nr. 82-86, art. 94

avocaților, cât și justițiabililor de a comprehende mai bine respectiva procedură, în vederea valorificării mai eficiente a drepturilor și intereselor subiecților procedurii de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare.

Problema științifică și soluționarea ei. Atât în doctrina de specialitate națională, cât și cea internațională nu există o abordare conceptuală uniformă a acestui subiect. Prin urmare, lucrarea dată, intitulată „Procedura de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare”, va acoperi lipsa unei cercetări temeinice în domeniul cercetat, acesta fiind și un scop al elaborării ei.

*Problema științifică propusă spre soluționare rezidă în **elucidarea** cadrului conceptual al naturii juridice a procedurii privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciare, locul acestei proceduri în sistemul dreptului procesual civil și a particularităților de examinare a cauze vizate, **fapt care a condus** la clarificarea naturii juridice a procedurii de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare și a regulilor de procedură civilă aplicabile la examinarea acestor cauze, fiind respectiv **creată baza teoretică** pentru aplicarea eficientă a normelor de drept procedural în materia procedurii privind măsurile de ocrotire.*

Scopul tezei constă în efectuarea unei cercetări științifice complexe teoretico-practice a procedurii de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare și a particularităților acesteia, pentru a stabili conceptele de bază a procedurii cercetate, precum și înaintarea unor propuneri *de lege ferenda* care să conducă la armonizarea procedurii cercetate cu principiile și conceptele fundamentale ale procesului civil, precum și perfecționarea cadrului legal al acestei proceduri.

În vederea atingerii scopului propus au fost stabilite următoarele **obiective de cercetare**:

- 1) Determinarea existenței sau inexistenței caracterului contencios al cauzelor de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare;
- 2) Determinarea naturii juridice a procedurii privind măsurile de ocrotire în general și a procedurii în cauzele de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare și locul acestora în sistemul tipurilor de proceduri civile;
- 3) Identificarea și analizarea premiselor și condițiilor de realizare a dreptului de intentare a cauzei privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciare;
- 4) Stabilirea și cercetarea particularităților de examinare a cauzelor de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, în dependență de fazele procesuale;
- 5) Determinarea regimului juridic și particularităților măsurii prevăzute la art. 92 alin. (2) al Codului civil, de instituire a ocrotirii provizorii pentru perioada desfășurării procedurii de instituire a curatei sau a tutelei;
- 6) Examinarea practicii judiciare pe cauzele de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, pentru identificarea problemelor legate de aplicarea și interpretarea legislației

procesuale, pentru a aprecia direcțiile de dezvoltare a practicii judiciare în domeniu și formulării soluțiilor de perspectivă în dezvoltarea acesteia; 7) Elaborarea propunerilor de *lege ferenda* pentru armonizarea procedurii cercetate cu principiile și conceptele fundamentale ale procesului civil și perfecționarea procedurii de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare;

Ipoteza cercetării este bazată pe o presupunere generală că procedura de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare necesită a fi îmbunătățită pentru a asigura o protecție mai eficientă a drepturilor și intereselor persoanei vulnerabile, precum și conceptualizării corecte a respectivei proceduri în sistemul felurilor de procedură civilă.

Ipoteza cercetării se bazează și pe presupunerile specifice, conform cărora: 1) Cauzele de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, în dependență de circumstanțe pot avea caracter atât contencios, necontencios, cât și *cvasi* contencios; 2) Cauzele examinate în procedura privind măsurile de ocrotire în general și cauzele de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare nu-și au locul în cadrul Procedurii speciale; 3) La efectuarea oricărui act procedural în cadrul procedurii de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare atât instanța de judecată, cât și ceilalți participanți la proces trebuie să țină cont de interesul superior al persoanei vulnerabile; 4) Instanța de judecată în cadrul procedurii de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare nu are un rol diriguitor, ci unul activ, având obligația să întreprindă toate acțiunile necesare pentru a examina cauza în așa fel, încât să fie protejate interesele persoanei vulnerabile.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese. Reieșind din specificul și complexitatea subiectului cercetat, am efectuat studiul prin utilizarea mai multor metode de cercetare, printre care se numără: istorico-juridică, comparativ-juridică, dialectică, juridico-practică, statistică, prospectivă, metodele logice.

Baza normativă a cercetării a inclus următoarele surse: Constituția Republicii Moldova, Codul de procedură civilă, Codul civil și alte legi și acte subordonate legii care se referă la domeniul cercetat. Totodată, a fost analizată și legislația statelor străine, cum ar fi a: României, Letoniei, Franței, Angliei, Belgiei, Germaniei, Norvegiei, Danemarcei, Federației Ruse, etc., dar și tratatele și convențiile internaționale. La fel, în procesul de elaborare a prezentei lucrări a fost analizată jurisprudența națională și internațională relevantă în domeniu.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Importanța teoretică a prezentei lucrări rezidă în cercetarea și abordarea multiaspectuală și complexă a procedurii de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare. De asemenea, prin prezenta lucrare am ridicat problema, de principiu, a existenței sau inexistenței caracterului contencios al cauzelor de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare și am argumentat existența unui

nou concept în acest domeniu. Ca rezultat am determinat și natura juridică a respectivei proceduri. Aceste probleme științifice nu au fost obiectul de cercetare complexă a doctinarilor autohtoni. Prin urmare, prezenta lucrare va reprezenta un punct de pornire a viitoarelor publicații care vor analiza aceste probleme. Ceea ce va determina începutul unor discuții științifice asupra acestor probleme și, drept rezultat, va îmbogăți doctrina de specialitate și știința juridică.

Valoarea aplicativă a prezentei lucrări rezultă din determinarea și descrierea particularităților procedurii de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare. În baza rezultatelor cercetării s-au relevat lacunele, omisiunile și contradicțiile din legislația procesual civilă și practica judiciară, fiind expuse, motivate și argumentate soluții practice pentru problemele cu care se confruntă instanțele de judecată și formularea propunerilor de *lege ferenda*, care au drept scop îmbunătățirea cadrului legal și armonizarea acestuia cu principiile și conceptele fundamentale ale procesului civil.

Aprobarea rezultatelor. Prezenta teză a fost elaborată și discutată în cadrul Școlii doctorale Științe juridice și economice a Universității de Stat din Moldova. Rezultatele cercetării au fost aprobate de către Comisia de îndrumare din cadrul Școlii Doctorale și a Departamentului Drept Procesual al Universității de Stat din Moldova. Concluziile și recomandările formulate au fost prezentate în 12 lucrări științifice, fiind publicate atât articole științifice în revistele de specialitate, comunicări în cadrul conferințelor științifice, cât și în Tratat de specialitate colectiv.

Sumarul capitolelor tezei. Structura prezentei teze este determinată de specificul și complexitatea subiectului cercetat, de metodele științifice utilizate și de scopul stabilit. Prezenta lucrare este alcătuită din introducere, trei capitole care reunesc 11 subcapitole, concluzii și recomandări, precum și lista de referințe bibliografice și trei anexe. În ansamblu, teza numără 215 pagini text de bază, iar în lista bibliografică sunt incluse 196 surse. Volumul tezei se justifică prin specificul și complexitatea temei studiate.

CONȚINUTUL TEZEI

Capitolul I - Analiza situației generale în domeniul de cercetare privind procedura de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare conține o investigație a situației științifice și gradului de dezvoltare a temei problematice abordate, dar și a componentelor acesteia atât pe plan internațional, cât și național.

Subcapitolul 1.1 intitulat **Analiza materialelor științifice la tema tezei publicate în Republica Moldova** cuprinde analiza materialului științific publicat în Republica Moldova, publicații care sunt relevante temei prezentei teze de doctor.

Analiza materialelor științifice la tema tezei publicate în Republica Moldova și care se referă la legislația autohtonă urmează a fi efectuată în dependență de două categorii de publicații. Prima categorie se referă la publicațiile apărute până la data intrării în vigoare a Legii nr. 66 din 13.04.2017, care în principiu aveau ca obiect de cercetare procedura de limitare în capacitatea de exercițiu și declarării incapacității. A doua categorie se referă la lucrările științifice publicate după data intrării în vigoare a Legii nr. 66 din 13.04.2017 și care cercetează anume procedura de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare.

Referitor la prima categorie, un aport considerabil în domeniul cercetării procedurii de limitare în capacitatea de exercițiu și declarării incapacității persoanei îl are *V. Crețu*. Autorul nominalizat, în perioada 2008-2011, a publicat în Revista Institutului Național al Justiției un număr de 8 articole științifice prin care analizează aspectele procedurale ale cauzelor de limitare în capacitatea de exercițiu și declarării incapacității persoanei. Cu toate că procedura de limitare în capacitatea de exercițiu și declarării incapacității persoanei a fost abrogată, analiza, conceptele și ideile expuse în aceste studii sunt actuale și pentru procedura de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare.

În ce privește a doua categorie de publicații, acestea se referă nemijlocit la Procedura privind măsurile de ocrotire, din cadrul căreia face parte și cauzele de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare.

Din respectiva categorie de publicații se evidențiază lucrarea lui A. Prisac². Această lucrare a fost printre primele care analizează Procedura privind măsurile de ocrotire. Respectiva lucrare reprezentând o expunere sumară asupra întregii Proceduri privind măsurile de ocrotire.

La fel, un interes deosebit trezește și analiza unor instituții ale procesului civil, sub aspectul

² PRISAC, A. *Procedura privind măsurile de ocrotire (intentarea, domeniul de aplicare și competența jurisdicțională)*. Conferința "Dezvoltarea cadrului juridic al Republicii Moldova în contextul necesităților de securitate și asigurarea a parcursului european" Chișinău, Moldova, 22 ianuarie 2018. P. 430-446, ISBN: 978-9975-3298-2-8

procedurii de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare. Astfel, în lucrarea sa F. Chifa susține că sarcina probațiunii în aceste cauze este pusă pe seama petiționarului, indicând și faptele care urmează a fi probate³. Observăm că autorul, pe lângă sarcina probațiunii, analizează și obiectul probațiunii în acest tip de cauze.

O altă instituție a procesului civil, examinată prin prisma procedurii de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, este analizată de I. Bâcu și A. Bâcu, care sunt de părerea că rolul primordial al avocatului în aceste tipuri de procese este ca acesta să depună toate eforturile pentru menținerea interacțiunii bazate pe încredere și suport cu persoana reprezentată, totodată verificând nivelul de înțelegere al informației furnizate. Și să se asigure ca măsurile de ocrotire care urmează a fi instituite să urmărească interesul și bunăstarea persoanei în privința căreia se instituie și să favorizeze, pe cât este posibil, autonomia acesteia⁴.

Analiza lucrărilor științifice publicate în Republica Moldova la tema abordată demonstrează o cercetare deficitară a Procedurii de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, cercetarea procedurii date având un caracter fragmentar.

Subcapitolul 1.2 intitulat **Analiza materialelor științifice la tema tezei publicate peste hotare** cuprinde expunerea asupra cercetărilor științifice care analizează procedura de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, care au fost publicate peste hotarele Republicii Moldova. Astfel, s-au analizat publicațiile științifice din România, Franța, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Federația Rusă.

În urma analizei lucrărilor științifice la tema abordată publicate peste hotare, constatăm că în ciuda provocărilor colosale, procedura privind ocrotirea majorului a interesat cu greu atât doctrina națională, cât și cea internațională. Doctrinarii procesuali civili de regulă omit cercetarea acestui domeniu⁵.

Capitolul II - Regimul juridico-procesual al cauzelor de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare conține o investigație teoretico-aplicativă asupra existenței sau lipsei caracterului contencios în cauzele de instituire reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, a naturii juridice a respectivelor cauze, precum și a premiselor și condițiilor de realizare a dreptului de intentare a cauzelor de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare.

³ CHIFA, F. *Particularitățile sarcinii probațiunii în procedura specială*. În Revista Institutului Național al Justiției nr. 3 (66) din 2023. p. -41. ISSN 1857-2405

⁴ BĂCU, I., BĂCU, A. *Protecția persoanelor prin intermediul măsurilor de ocrotire judiciară*. În Jurnalul juridic național: teorie și practică nr. 1(46)/2021. p.43 . ISSN: 2345-1130

⁵ JEULAND E. La nature juridique de la procédure des tutelles: pour la reconnaissance d'un lien procédural de protection. În Revue trimestrielle de droit civil, (2018)2, [online] [citat 29.07.2025] Disponibil: <https://www.dalloz.fr/lien?famille=revues&doctype=RTDCIV%2FCHRON%2F2018%2F0135>

În *Subcapitolul 2.1* intitulat **Caracterul contencios/necontencios al procedurii privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciare**, am determinat dacă Procedura de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare poartă un caracter contencios sau necontencios.

Înainte de toate am determinat care sunt trăsăturile caracteristice ale procedurii contencioase și a celei necontencioase. În principiu, trăsăturile definitorii ale procedurii contencioase reies, în special, din calitatea subiecților și existența litigiului de drept dat spre soluționare instanței de judecată. Procedurile contencioase presupun existența obligatorie a două părți, subiecți ai unui raport material litigios, ce urmăresc interese contrare. Existența litigiului de drept constituie cea de-a doua trăsătură definitorie a procedurilor contencioase, deoarece imposibilitatea exercitării firești a unui drept, determină necesitatea aplicării mijloacelor de apărare a drepturilor și intereselor persoanelor⁶. O altă trăsătură definitorie a procedurilor contencioase este desfășurarea procesului în contradictoriu.

Cu toate că în literatura de specialitate nu există un consens asupra caracteristicilor procedurii necontencioase, observăm o trăsătură caracteristică comună a procedurii necontencioase, pe care o evidențiază toți doctrinarii, și anume lipsa litigiului de drept. O altă trăsătură caracteristică a procedurii necontencioase este lipsa părților, ce urmăresc interese contrare și care sunt subiecți ai raportului material juridic. Procedurii necontencioase îi este caracteristic și manifestarea într-o formă limitată a principiului contradictorialității.

Referitor la *prima trăsătură* și anume existența sau inexistența a două părți, subiecți ai unui raport material-juridic, ce urmăresc interese contrare, s-a stabilit că în cauzele de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare există două părți (petiționarul și persoana vulnerabilă) subiecți ai raportului material de ocrotire, însă aceste părți nu urmăresc un interes contrar. Singurul interes care poate fi urmărit în aceste cauze este interesul și bunăstarea persoanei vulnerabile. Prin urmare, constatăm că prima trăsătură a procedurilor contencioase nu este întrunită în mod deplin în acest tip de cauze.

A doua trăsătură analizată se referă la existența sau lipsa litigiului de drept în cauzele de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare. În acest sens, M.M. Ненашев legitim definește litigiul de drept ca ***o contradicție de voințe a două părți, exprimată în mod obiectiv, constând într-o cerință cu caracter juridic a uneia dintre părți (adresant), la care se opune o poziție juridică a celei de-a doua părți (destinatar), ce împiedică satisfacerea faptică a***

⁶ BELEI, E., COJUHARI, A. et al. *Drept Procesual Civil. Partea Generală*. Lexon-Plus. Chișinău 2014 p. 31. ISBN:978-9975-4188-5-0;

*pretenției înaintate*⁷.

Din start dorim să evidențiem faptul că litigiul de drept lipsește în cazul în care cererea privind instituirea, reînnoirea sau revocarea măsurilor de ocrotire este depusă de persoana vulnerabilă în privința sa. Nu este posibil să existe o contradicție de voință la una și aceeași persoană. În cazul depunerii cererii de către persoanele indicate la lit. b), c), d), e) al art. 94 alin. (1) al Codului civil, urmează a fi determinat dacă sunt întrunite cele trei trăsături caracteristice ale litigiului de drept expuse supra. Pentru cauzele de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare nu sunt străine trăsăturile caracteristice ale litigiului de drept. Cu toate acestea, dat fiind specificul acestora și multitudinea de scenarii, stabilirea existenței litigiului de drept urmează a fi determinat în dependență de nivelul discernământului persoanei supuse măsurii de ocrotire. Astfel, două din cele trei trăsături ale litigiului de drept, și anume a doua (*există o cerință cu caracter juridic a petiționarului în privința persoanei vulnerabile*) și a treia trăsătură (*există o poziție juridică a persoanei vulnerabile, care se opune cerinței petiționarului*) sunt caracteristice și pentru respectivele cauze. În ce privește prima trăsătură caracteristică a litigiului de drept, și anume *existența unei contradicții de voință a două părți, exprimate în mod obiectiv*, prezența acesteia în cauzele de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare depinde de nivelul discernământului persoanei supuse măsurilor de ocrotire judiciare.

Astfel, în situația când persoana vulnerabilă conștientizează cerința petiționarului privind instituirea măsurilor de ocrotire și într-o oarecare măsură își poate exprima voința în privința acestei cereri, constatăm existența litigiului de drept. În acest sens fiind întrunite toate trei trăsături caracteristice a litigiului de drept. În celelalte cazuri, când persoana vulnerabilă nu poate conștientiza și exprima voința în privința cererii înaintate de petiționar, nu suntem în prezența unui litigiu de drept deplin, lipsind contradicția/conflictul de voință. Totodată, în aceste cazuri nu putem ignora întrunirea celorlalte două trăsături caracteristice a litigiului de drept, și anume existența cerinței cu caracter juridic a petiționarului, la care se opune o poziție juridică a celei de-a doua părți (destinatar), ce împiedică satisfacerea faptică a cerinței înaintate. Prin urmare, în această situație constatăm că persistă un **cvasi litigiu**.

A treia trăsătură caracteristică se referă la aplicabilitatea deplină a principiului contradictorialității. La art. 305 CPC, legiuitorul a stabilit că *la cererea oricărei persoane interesate sau din oficiu, instanța de judecată poate dispune, prin încheiere, ca examinarea cererii de pornire a procesului privind măsura de ocrotire să se desfășoare în contradictoriu*. În acest

⁷ НЕНАШЕВ, М. *Спор о праве и его место в гражданском процессе*. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Саратов 2011, p. 46. Disponibil: <https://www.dissercat.com/content/spor-o-prave-i-ego-mesto-v-grazhdanskom-protsesse>

*caz, prevederile art. 280 alin. (3) nu se aplică*⁸. Norma dată prevede că instanța de judecată **poate** dispune ca examinarea cauzei să se desfășoare în contradictoriu. Astfel, observăm că legiuitorul tratează examinarea în contradictoriu a cauzelor judecate în procedura privind măsurile de ocrotire drept o excepție de la regula generală. Inducându-se ideea că, conform regulii generale, cauzele date nu se examinează în contradictoriu. Considerăm o astfel de abordare drept una eronată, ce contravine Convenției ONU din 13 decembrie 2006 privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

Așadar, cu toate că norma prenotată prevede că instanța ”poate dispune”, considerăm că instanța de judecată trebuie, de fiecare dată, să desfășoare în contradictoriu examinarea cauzelor din cadrul procedurii privind măsurile de ocrotire. Acest raționament se bazează pe efectele și consecințele care poate să le producă hotărârea judecătorească pronunțată în cadrul procedurii privind măsurile de ocrotire. Mai mult ca atât, art. 308 și 308¹ CPC prevede obligativitatea audierii persoanei în privința căreia se solicită instituirea măsurilor de ocrotire judiciare. Iar audierea persoanei, indubitabil, reprezintă o caracteristică a principiului contradictorialității în procesul civil. Deopotrivă, art. 306 CPC prevede obligativitatea prezenței unui avocat, fie că el este ales sau desemnat din oficiu de instanța de judecată, care să reprezinte interesele persoanei vulnerabile. Prin urmare, instanța de judecată, inevitabil, va trebui să consulte opinia atât a persoanei vulnerabile, cât și a avocatului acesteia, asupra oricărei măsuri sau acțiuni procesuale care urmează a fi întreprinsă. Din cele menționate, constatăm că cererile care se judecă în procedura privind măsurile de ocrotire, urmează în permanență să fie examinate în contradictoriu, în caz contrar va fi încălcat dreptul persoanei la un proces echitabil. În ce privește limitele de aplicare a principiului contradictorialității în respectivele cauze, constatăm că acesta urmează a fi aplicat în mod deplin. Acest raționament fiind dictat de garanțiile și exigențele Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, care impun necesitatea de a permite participanților la proces să discute și să combată orice elemente de fapt sau de drept apărut în cadrul procesului.

După analiza procedurii de examinare a cauzelor de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare sub aspectul trăsăturilor procedurii contencioase și a celor necontencioase, concluzionăm că această procedură nu întrunește condițiile pentru a fi numită o procedură contencioasă deplină, însă nu intră nici în categoria cauzelor care se judecă în procedură necontencioasă. Un prim impediment care elimină caracterul necontencios al cauzelor nominalizate este aplicabilitatea deplină a principiului contradictorialității. Totodată, caracterul necontencios este exclus și prin faptul că în cadrul cauzelor examinate poate apărea litigiul de drept.

⁸ Codul de procedură civilă al Republicii Moldova. Publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 285-294, din 03.08.2018

Așadar, considerăm că cauzele de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, în dependență de circumstanțele deduse judecății, poate avea caracter atât pur contencios, cât și necontencios, însă în marea sa parte aceste cauze poartă un **caracter cvasi contencios**, având trăsături atât a procedurii contencioase, cât și a procedurii necontencioase.

Lipsa caracterului necontencios al procedurii date rezultă și din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului⁹. Așadar, în jurisprudența sa, Curtea a stabilit că art. 6 nu se aplică procedurilor necontencioase¹⁰. Astfel, cererile care se referă la încălcarea art. 6 în cadrul procedurilor necontencioase se declară inadmisibile de către Curte. Totodată, în ce privește cauzele prin care se privează sau limitează capacitatea juridică a persoanelor care suferă de boli mintale, Curtea le examinează adesea prin prisma art. 8 în coroborare cu art. 5 și **art. 6 al Convenției**. Astfel, Curtea examinează, sub aspectul dreptului la un proces echitabil, cauzele privind aplicarea măsurilor de ocrotire judiciare¹¹. Prin urmare, CtEDO indiferent de ce prevede legislația națională, nu atribuie acest tip de cauze la cele necontencioase.

Subcapitolul 2.2. - Natura juridică a cauzelor de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare. Cauzele de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare se examinează în cadrul procedurii privind măsurile de ocrotire. Prin urmare, determinarea naturii juridice a cauzelor de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare urmează a fi examinată prin prisma naturii juridice a procedurii privind măsurile de ocrotire.

Dacă este să analizăm natura juridică a procedurii privind măsurile de ocrotire a persoanei majore sub aspectul legislației, constatăm două situații. Și anume atunci când legiuitorul în mod expres atribuie respectivul tip de procedură la cele necontencioase și situația când legiuitorul nu a reglementat natura juridică a acestui tip de procedură. Așadar, legislația Republicii Moldova a atribuit din start procedura privind măsurile de ocrotire la procedura necontencioasă, această viziune fiind moștenită din legislația RSSM. Situații similare se întâlnesc și în celelalte state ce au făcut parte din Uniunea Sovietică, cum ar fi Letonia, Ucraina, Kazahstan, Federația Rusă etc., procedura privind măsurile de ocrotire fiind atribuite procedurilor necontencioase. Aceste tipuri de cauze sunt examinate în ordinea Procedurii Speciale, care este incompatibilă cu existența litigiului de drept ce este de competența instanțelor de judecată.

⁹ Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. [online] [citat 08.08.2025] Disponibilă: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ron

¹⁰ Decizia CtEDO din 24.08.2010 în cauza *ALAVERYAN c. ARMENIEI*, Cererea nr. 4523/04, par. 35 [online] [citat 16.04.2026] Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22001-100411%22%5D%7D>

¹¹ Hotărârea CtEDO din 13.10.2009 în cauza *SALONTAJI-DROBNJAK c. SERBIEI*, Cererea nr. 36500/05. [online] [citat 16.04.2026] Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-94985%22%5D%7D>

În legislația altor state, cum este spre exemplu România sau Franța, legislația nu atribuie acest tip de cauze nici la procedurile contencioase, nici la cele necontencioase. În aceste state atribuirea procedurii privind măsurile de ocrotire la procedura contencioasă sau necontencioasă se efectuează prin intermediul practicii judiciare și respectiv a doctrinei.

Relevant studiului este și analiza naturii juridice a procedurii privind măsurile de ocrotire a persoanei majore sub aspectul normativ a statelor din sistemul de drept *common-law*. În Anglia și Wales principala lege care reglementează măsurile de ocrotire judiciare este Mental Capacity Act 2005¹², în baza căruia a fost înființată o instanță specializată, și anume a fost înființată The Court of Protection (Curtea de Protecție) care activează în baza propriului regulament (The Court of Protection Rules)¹³. Astfel, reieșind din legislația și practica judiciară a Angliei și Wales-ului cauzele privind măsurile de ocrotire se examinează într-o procedură specială, care de regulă este necontencioasă, însă judecătorul poate decide examinarea cauzei și în procedură contencioasă. Examinarea cauzei în cadrul procedurii contencioase depinde de existența litigiului de drept, natura chestiunii examinate, precum și existența unei reacții din partea persoanei vulnerabile.

În ce privește literatura de specialitate, pe bună dreptate E. Jeuland a invocat că în ciuda provocărilor colosale, procedura privind ocrotirea majorului a interesat cu greu doctrina¹⁴. În ce privește problema naturii juridice a procedurii privind măsurile de ocrotire, această temă și mai puțin a fost cercetată în literatura de specialitate.

Preponderent literatura de specialitate tratează procedura privind măsurile de ocrotire drept o procedură necontencioasă, invocându-se lipsa litigiului de drept în acest tip de cauze¹⁵. Totodată, este de menționat că respectivii autori de regulă expun această opinie fără a efectua o cercetare aprofundată în domeniu.

Ghidându-se de legislația engleză și examinând activitatea Curții de Protecție și natura ”muncii” acesteia, autorii A. Ruck Keene, N. Kane, S. Kim, G. Owen, atestă că marea majoritate a acestor decizii nu vor fi litigioase și vor fi luate fără o audiere, în urma modificărilor din 2011,

¹² Mental Capacity Act 2005. [online] [citat 12.08.2025] Disponibil:

<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2005/9/contents>

¹³ The Court of Protection Rules 2017. Pct. 1.2. [online] [citat 27.08.2025] Disponibil: <https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2017/11/court-of-protection-rules-2017-final-20171123-2.pdf>

¹⁴ JEULAND, E. *La nature juridique de la procédure des tutelles: pour la reconnaissance d'un lien procédural de protection*. În *Revue trimestrielle de droit civil*, (2018)2, p. 271. [online] [citat 29.08.2025] Disponibil: <https://www.dalloz.fr/lien?famille=revues&doctype=RTDCIV%2FCHRON%2F2018%2F0135>

¹⁵ RAOUL-CORMEIL G. *Nature juridique de la procédure devant le juge des tutelles*. În *Actualité juridique Famille* nr. 3 martie 2014. p. 148 ISSN: 1630-2206; ДОМАНСКАЯ, М. *Правовая природа дел об изменении правового статуса физического лица в гражданском процессуальном праве Украины*. În *Legea și Viața* nr. 2/2 (266) din 2014. p. 77, ISSN 1810-309X; ЧЕЧОТ, Д. *Неисковые производства*. Москва: Из. ”Юридическое Литература”. 1973. p. 137; ТРЕУШНИКОВ, М., ГРИШИН, И., и др. *Гражданский процесс Учебник для юридических вузов*. Москва: Новый Юрист, 1998, p. 319-322. ISBN:5-7969-0044-7;

acestea vor fi adesea luate de un așa-numit executor judiciar autorizat (un funcționar administrativ). Este foarte puțin probabil ca aceste decizii să ducă la o hotărâre scrisă, deoarece instanța va aproba pur și simplu ordinul relevant care îi este prezentat.

Cu toate că în literatura de specialitate preponderent se invocă faptul că cauzele privind măsurile de ocrotire sunt de natură necontencioasă, există și voci care invocă răspicat că cauzele date conțin din start un litigiu de drept, urmând a fi atribuite procedurii contencioase¹⁶.

Un concept diferit de cele examinate referitoare la natura juridică a cauzelor privind măsurile de ocrotire este expus de profesorul E. Jeuland, care invocă că procedura privind măsurile de ocrotire nu face parte nici din procedura necontencioasă, nici din cea contencioasă, ci reprezintă o *legătură (raport) procedurală de protecție (lien procédural de protection)*¹⁷. În susținerea conceptului său, autorul critică atribuirea procedurilor privind măsurile de ocrotire la procedura pur necontencioasă. Acesta este de părere că procedura necontencioasă în sine nu este suficientă pentru a explica procedura privind măsurile de ocrotire. Astfel, în viziunea lui E. Jeuland, procedura privind măsurile de ocrotire constituie o legătură procesuală de protecție care reprezintă o relație juridico-procesuală continuă și activă, stabilită între instanța de judecată, persoana protejată, tutore și alte persoane interesate, cu scopul de a asigura respectarea drepturilor, libertăților și demnității unei persoane vulnerabile, care în urma unei boli mintale ori a unei deficiențe fizice, mintale sau psihologice nu poate, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința.

După ce am analizat aspectele de drept comparat, precum și literatura de specialitate în domeniul naturii juridice a procedurii privind măsurile de ocrotire, ne propunem să determinăm natura juridică a procedurii privind măsurile de ocrotire în general și a procedurii privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire juridice în special, precum și locul acesteia în sistemul tipurilor de proceduri civile din Republicii Moldova.

Din analiza expusă în subcapitolul precedent constatăm că procedurii privind măsurile de ocrotire îi sunt caracteristice toate trăsăturile Procedurii Speciale, cu excepția unei singure, care este și cea mai esențială, și anume **lipsa litigiului de drept material ce este de competența instanței de judecată**.

După cum putem observa din prevederile art. 302 alin. (1) lit. d) și e) al CPC, în cadrul procedurii privind măsurile de ocrotire pot fi contestate deciziile consiliilor de familie și a

¹⁶ КРЕЦУ, В. Правовая сущность дел об отмене ограничения дееспособности лица и признание лица дееспособным. În Revista Institutului Național al Justiției nr. 2 din 2011. p. 42, ISSN 1857-2405

¹⁷ JEULAND E. *La nature juridique de la procédure des tutelles: pour la reconnaissance d'un lien procédural de protection*. În Revue trimestrielle de droit civil, (2018)2, p. 274. [online] [citat 29.08.2025] Disponibil: <https://www.dalloz.fr/lien?famille=revues&doctype=RTDCIV%2FCHRON%2F2018%2F0135>.

autorităților tutelare, precum și faptul producerii efectelor unui mandat de ocrotire în viitor. Cauzele nominalizate, indubitabil, poartă un caracter contencios clasic, fiind legate de soluționarea litigiului de drept. În ce privește cauzele prevăzute la lit. b), c) și f) din alin. (1) art. 302 CPC, acestea se examinează conform regulilor stabilite pentru procedura privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciare stabilite de lit. a) din alin. (1) art. 302 CPC. Iar după cum am menționat *supra*, procedura privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciare, precum și cauzele prevăzute la lit. b), c) și f) din alin. (1) art. 302 CPC, în dependență de circumstanțele cauzei, pot fi atât contencioase, cvasi contencioase, cât și necontencioase.

Prin urmare, dat fiind faptul că Procedura Specială, în temeiul art. 280 alin. (3) CPC, este incompatibilă cu existența unui litigiu de drept ce este de competența instanței de judecată, iar procedura privind măsurile de ocrotire conține cauze care sunt litigioase și cauze care în dependență de circumstanțe pot fi contencioase sau cvasi contencioase, constatăm că această procedură nu-și are locul în cadrul Procedurii speciale.

În acest sens, este de remarcat faptul că prevederile art. 305 CPC nicidecum nu înlătură sancțiunea stabilită de art. 280 alin. (3) CPC în caz de constatare a existenței litigiului de drept în cauzele privind măsurile de ocrotire. În prim rând, este de menționat că art. 305 CPC se referă doar la desfășurarea procesului în contradictoriu, ci nu la existența litigiului de drept. Ori desfășurarea procesului în contradictoriu nu se echivalează cu noțiunea de litigiu de drept. În subcapitolul anterior ne-am expus asupra faptului că contradictorialitatea este aplicabilă și în cadrul procedurilor necontencioase. Deci, depistarea litigiului de drept în cauzele privind măsurile de ocrotire nu intră sub incidența art. 305 CPC.

Dacă este să ne referim direct la procedura privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciare, constatăm că și aceasta nu își are locul în cadrul Procedurii Speciale. Un prim argument în apărarea acestei poziții este faptul că cauzele date fac parte din procedura privind măsurile de ocrotire. Prin urmare, aceste cauze au aceeași natură juridică ca și Procedura privind măsurile de ocrotire. Totodată, considerăm că cauzele privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciare nu poate fi separată de procedura privind măsurile de ocrotire. Ori toate cauzele stabilite la art. 302 alin. (1) CPC, care se examinează în cadrul procedurii privind măsurile de ocrotire, fac parte din mecanismul de protecție al persoanelor vulnerabile. Separarea acestor cauze ar duce la deteriorarea respectivului mecanism și ar fi în detrimentul persoanelor vulnerabile. Un alt argument în apărarea acestei poziții este faptul că cauzele examinate în această procedură, în dependență de circumstanțe, pot fi contencioase sau cvasi contencioase, fiind prezent un litigiu de drept sau după caz un cvasi litigiu. Însă Procedura

specială este incompatibilă cu litigiul de drept, chiar și dacă acesta este un *cvasi* litigiu. Prin urmare, examinarea cererilor de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare în ordinea Procedurii Speciale denaturează esența Procedurii Speciale, care este o procedură nelitigioasă. Mai mult ca atât, examinarea unui litigiu în cadrul Procedurii Speciale denaturează însăși modul de funcționare a procesului civil.

Faptul că cauzele privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciare pot fi necontencioase (atunci când cererea este depusă de însăși persoana vulnerabilă), nu constituie temei de a considera că procedura dată poate fi examinată în ordinea Procedurii Speciale fără a-i afecta esența. Ori această situație este mai degrabă o excepție, regula fiind că cererea privind instituirea, reînnoirea sau revocarea măsurilor de ocrotire judiciare este depusă de o altă persoană. Cu toate acestea, nu putem atribui procedura privind măsurile de ocrotire în general și procedura privind instituirea, reînnoirea sau revocarea măsurilor de ocrotire judiciare în special nici acțiunilor pur contencioase cum ar fi Procedura în acțiune civilă, deoarece după cum am demonstrat, în cadrul procedurii privind măsurile de ocrotire, în dependență de circumstanțe, pot fi cauze care sunt necontencioase.

Totodată, considerăm că Procedura privind măsurile de ocrotire este mai apropiată de procedurile contencioase, decât de cele necontencioase. Scopul primordial al procedurii nominalizate este protecția persoanei vulnerabile. Iar exigențele și garanțiile procedurii contencioase (în special art. 6 §1 al CEDO) permit asigurarea unei protecții mai ample și mai eficiente a drepturilor persoanei vulnerabile.

Deci, analiza și studiul efectuat ne-a permis să concluzionăm că Procedura privind măsurile de ocrotire în general, cât și procedura privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciare în special, **este o procedură polivalentă**, care în dependență de cauza examinată și de circumstanțele cauzei poate fi atât contencioasă, *cvasi* contencioasă, cât și necontencioasă.

La fel, am constatat că locul Procedurii privind măsurile de ocrotire nu este în cadrul Procedurii Speciale, fiind necesară reconceptualizarea acesteia, inclusiv în cadrul sistemului dreptului procesual civil. Din considerentele expuse supra conchidem în mod cert că Procedura privind măsurile de ocrotire merită un loc propriu în sistemul dreptului procesual civil, drept urmare propunem reamplasarea Capitolului XXVIII, înaintea Procedurii Speciale, ca fel distinct de procedură civilă.

Prin urmare, venim cu o propunere de *lege ferenda* de a exclude Procedura privind măsurile de ocrotire din compartimentul Procedurii Speciale CPC a Republicii Moldova prin *abrogarea Capitolul XXVIII al CPC*. Totodată, propunem ca Titlul II al CPC să fie *completat* cu un compartiment B⁵ cu următorul conținut ”B⁵. *PROCEDURA PRIVIND MĂSURILE DE*

OCROTIRE, care să conțină: Capitolul XXII⁵ PROCEDURA PRIVIND MĂSURILE DE OCROTIRE”. Compartimentul nominalizat urmează să conțină normele prevăzute la Capitolul XXVIII, precum și prevederi care le-am propus în teza de doctor.

Totodată, în cadrul determinării naturii juridice a Procedurii privind măsurile de ocrotire am conceptualizat noțiunea de Raport juridic de ocrotire, unde am determinat că *Raportul juridic de ocrotire, reprezintă un sistem de relații sociale, atât de ordin material, cât și procesual ce sunt reglementate de lege, fiind destinate creării mecanismului de ocrotire a persoanei care în urma unei boli mintale sau a unei deficiențe fizice, mintale sau psihologice nu pot în mod deplin să-și conștientizeze acțiunile ori să-și exprime voința, și anume a persoanei vulnerabile.*

Spre deosebire de raportul juridic obișnuit, în cazul Raportului juridic de ocrotire, considerăm că se schimbă accentul de pe relația socială, și anume de pe faptul juridic, pe subiectul raportului juridic. Ori întreg raportul juridic de ocrotire se structurează în mod esențial în jurul persoanei vulnerabile, care are necesitatea de a fi ocrotită. Observăm că întreaga reglementare atât națională, cât și internațională în domeniul ocrotirii persoanei vulnerabile, se centrează pe persoana vulnerabilă ca element esențial al raportului juridic.

Subcapitolul 2.3. conține analiza **Premiselor și Condițiilor realizării dreptului de intentare a cauzei privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciare.**

În ce privește problema premiselor și condițiilor de realizare a dreptului la intentarea procesului civil, constatăm că aceasta are un pronunțat caracter teoretic, însă cu o directă aplicabilitate practică.

Pentru realizarea dreptului de intentare a cauzei de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, trebuie să fie întrunite următoarele premise: posibilitatea legală de a examina o cerere de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare în judecată în procedură civilă; deținerea de către petiționar a capacității de folosință; existența dreptului persoanei stabilit de lege de a depune cererea de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare; inexistența unei hotărâri judecătorești irevocabile în aceeași cauză civilă. Neîntrunirea a cel puțin uneia din premisele expuse supra duce la refuzul în primirea cererii de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare¹⁸.

Iar pentru realizarea dreptului de intentare a cauzei de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, trebuie să fie întrunite următoarele condiții: să fie respectată competența jurisdicțională; petiționarul să dispună de capacitate de exercițiu deplină; cererea să fie semnată în modul corespunzător; reprezentantul petiționarului să dispună de împuternicirile

¹⁸ **BRÎNZĂ, D.** *Premisele realizării dreptului de intentare a cauzei privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciare.* În *Studia Universitatis Moldaviae* nr. 3 (173) din 2024. p.120-127. ISSN: 1814-3199

corespunzătoare; pe rolul aceleiași instanțe sau a altei instanțe să nu existe o cauză între aceleași părți, cu același obiect bazată pe aceleași temeiuri de drept; cererea să fie perfectată în conformitate cu cerințele stabilite de lege¹⁹.

Așadar, legislația în vigoare prevede particularități specifice pentru fiecare dintre premisele și condițiile de exercitare a dreptului de intentare a procesului în cauzele privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciare. Particularități care țin nemijlocit de specificul și natura procedurii privind măsurile de ocrotire.

Capitolul III - Particularitățile judecării cauzelor de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare prezintă o analiză minuțioasă a particularităților de examinare a cauzelor de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare.

Subcapitolul 3.1 analizează particularitățile **competenței instanțelor judecătorești la examinarea cauzelor de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare.**

Examinarea cauzelor de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare sunt de competența exclusivă a instanțelor judecătorești. Legislația procesual civilă stabilește pentru cauzele de instituire a măsurii de ocrotire judiciare o competență jurisdicțional-teritorială alternativă, fiind competente judecătoriile de la domiciliul sau reședința temporară a persoanei vulnerabile sau de la locul aflării instituției de tratament sau instituției sociale în care este stabilită aceasta. În ce privește cauzele de reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, precum și cele de instituire a respectivelor măsuri, când în privința persoanei asupra căreia a fost încheiat și autorizat un mandat de ocrotire în viitor, sunt competente pe lângă judecătoriile de la domiciliul, reședința temporară și instituția de tratament sau instituția socială în care este stabilită persoana, și instanțele de judecată de la domiciliul sau reședința temporară a persoanei însărcinate cu ocrotirea, și de la domiciliul mandatarului împuternicit prin mandat de ocrotire în viitor.

La nivel internațional un instrument esențial în reglementarea competenței jurisdicționale în cauzele de instituire a măsurilor de ocrotire judiciare cu element de extraneitate este Convenția de la Haga din 13 ianuarie 2000 privind protecția internațională a adulților (în continuare Convenția HCCH 2000). Republica Moldova nu este parte la această Convenție, prin urmare, prevederile acesteia nu sunt aplicabile pe teritoriul Republicii Moldova. Însă dată fiind importanța respectivei convenții în dreptul internațional european, nu o putem ignora în prezentul studiu.

Respectiva Convenție stabilește o competență alternativă și cel mai important stabilește un mecanism de recunoaștere a hotărârilor de instituire a măsurilor de ocrotire și de cooperare dintre autoritățile statelor în domeniul exercitării respectivelor măsuri.

¹⁹ **BRÎNZĂ D.** Condițiile realizării dreptului de intentare a cauzei civile privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciare. În Studia Universitatis Moldaviae nr. 3 (178) din 2024. p.23-27. ISSN: 1814-3199

În ce ne privește, considerăm că este necesară și oportună aderarea Republicii Moldova la Convenția HCCH 2000 și implementarea reglementărilor acesteia. În special, date fiind aspirațiile Republicii Moldova de a fi parte a Uniunii Europene, care la rândul său, își bazează legislația anume pe această Convenție.

În *Subcapitolul 3.2.* intitulat **Participanții în cauzele de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare**, am stabilit cercul participanților în cauzele de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, precum și statutul procesual al acestora. Astfel, participanți ai respectivului tip de cauze sunt: *petiționarul, persoana în privința căreia se solicită instituirea, reînnoirea sau revocarea măsurilor de ocrotire judiciară (persoana vulnerabilă) și persoanele indicate la art. 94 Cod civil (persoanele interesate).*

Un aspect important al statutului juridic al petiționarului și persoanei vulnerabile este faptul că instanța de judecată, ghidându-se de interesul superior al persoanei vulnerabile, nu va admite renunțarea la cerere de către petiționar și nici recunoașterea acesteia de către persoana vulnerabilă, aplicând în acest sens art. 60 alin. (5) CPC. Astfel, instanța de judecată la aplicarea corectă a împuternicirilor sale discreționare în privința art. 60 alin. (5) CPC, trebuie să țină cont atât de litera, cât și de spiritul legii și în special al art. 12 din Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități și a legislației naționale referitoare la măsurile de ocrotire judiciare. Într-adevăr, legislația prevede că persoana vulnerabilă trebuie să se bucure de capacitate deplină și egală cu ceilalți subiecți ai vieții sociale. Însă legislația mai prevede că persoana care necesită ocrotire trebuie să fie ocrotită, inclusiv prin intermediul măsurilor de ocrotire judiciare, care trebuie să fie proporționale cu starea persoanei și în concordanță cu dorințele și sentimentele acesteia. Pentru a determina dacă persoana are nevoie de ocrotire, este necesar ca judecătorul să examineze cauza până la sfârșit, ca în camera de deliberare să decidă dacă persoana are sau nu nevoie de ocrotire prin intermediul măsurilor de ocrotire judiciare.

Subcapitolul 3.3. conține o analiză aprofundată a **particularităților realizării etapelor și fazelor procesului civil la examinarea cauzelor de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare.**

Cererea de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare trebuie să corespundă prevederilor art. 307 CPC și prevederilor art. 166 și 167 CPC, bineînțeles, cu luarea în considerație a specificului respectivului tip de cauze. La cerere se anexează raportul de expertiză extrajudiciară psihiatrică, eliberat cu cel mult 2 luni înainte de data depunerii cererii. Lipsa raportului de expertiză extrajudiciară nu constituie impediment de acceptare în procedură a cererii, însă va determina instanța de judecată să dispună efectuarea unei expertize judiciare psihiatrice a persoanei vulnerabile. Totodată, legislația în vigoare nu conține prevederi speciale referitor la

conținutul raportului de expertiză judiciară/extrajudiciară psihiatrică efectuat în scopul instituirii măsurii de ocrotire, lacună care urmează a fi remediată de către instanța de judecată.

În cadrul fazei de pregătire a cauzelor de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, pentru dezbateri judiciare, instanța de judecată trebuie să întreprindă toate acțiunile și actele necesare pentru a asigura examinarea efectivă a fondului cauzei în termen optim și previzibil. Astfel, judecătorul se va asigura că toate persoanele indicate la art. 94 alin. (1) al Codului civil au fost identificate și atrase în proces. La fel, judecătorul se va asigura că persoana vulnerabilă va fi reprezentată de un avocat, fie el ales sau garantat de stat. O particularitate esențială a fazei de pregătire a cauzelor de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare pentru dezbateri judiciare este colectarea probelor. În acest sens instanța de judecată are un rol activ, având posibilitatea din oficiu să colecteze probele. Inclusiv prin dispunerea efectuării expertizei, dispunerea efectuării constatărilor și anchetelor sociale, obligarea persoanelor și instituțiilor să prezinte înscrisuri etc.

În cadrul fazei de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, cât și la faza dezbaterilor judiciare instanța de judecată, prin încheiere la cererea participanților la proces, poate institui ocrotirea provizorie pentru perioada desfășurării procedurii de instituire a curatei sau a tutei, măsură prevăzută de art. 97 alin. (2) al Codului civil. În mod particular s-a constatat că:

- Aceste măsuri nu sunt măsuri de asigurare a acțiunii, ori scopul măsurilor de asigurare a acțiunii este de a evita imposibilitatea executării hotărârii judecătorești. Iar măsura prevăzută de art. 97 alin. (2) al Codului civil, se instituie cu scopul de a acorda ocrotire persoanei vulnerabile pentru perioada cât se desfășoară procedura de instituire a curatei sau a tutei, și de a preveni pierderea unui drept subiectiv civil. Prin urmare, în caz de neaplicare a măsurilor prevăzute la art. 97 alin. (2) al Codului civil, hotărârea judecătorească de instituire a măsurii de ocrotire va fi posibil de a fi executată²⁰.

- Ocrotirea provizorie instituită în baza art. 97 alin. (2) Cod Civil este o **măsură de protecție provizorie**, care este o măsură procesual civilă, derogatorie și excepțională, caracteristică doar procedurii de instituire a măsurii de ocrotire judiciare sub formă de tutelă și curatelă. Scopul respectivei măsuri este acordarea protecției persoanei vulnerabile și drepturilor acesteia, pentru perioada desfășurării procedurii de instituire a curatei sau a tutei, întru apărarea și conservarea drepturilor și intereselor legitime ale respectivei persoane. La fel, scopul respectivelor măsuri este prevenirea producerii riscului de încălcare sau pierdere a drepturilor persoanei vulnerabile.

²⁰ **BRÎNZĂ, D.** Aplicarea ocrotirii provizorii – măsură de protecție procesual civilă în cadrul procedurii de instituire a măsurilor de ocrotire judiciare. În *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe Sociale)* nr. 8(158)/2022. p. 188-189. ISSN: 1814-3199

Totodată, venim cu propunerea de *lege ferenda*, și anume ca Capitolul XXVIII, Secțiunea 1 CPC, să fie completat cu un nou articol, și anume art. 307¹ CPC intitulat „*Aplicarea măsurilor de protecție provizorie*„, care să reglementeze această măsură procesuală.

Faza dezbaterilor judiciare în cauzele de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare se caracterizează prin mai multe particularități. Respectivle cauze se examinează în ședință secretă, regulă care se bazează pe necesitatea de protecție a aspectelor intime a vieții persoanei vulnerabile, inclusiv și secretul medical al acesteia.

Neprezentarea petiționarului și avocatului său la ședința de judecată în acest tip de cauze nu împiedică examinarea cauzei în lipsa lui. Ori instanța de judecată, ghidându-se de interesul superior al persoanei vulnerabile și de prevederile art. 206 alin. (2) CPC, va examina cauza în lipsa petiționarului. Neprezentarea persoanei vulnerabile, la fel, nu împiedică examinarea cauzei în lipsa sa, însă instanța de judecată va fi obligată să audieze persoana vulnerabilă la locul său de aflare. Însă neprezentarea avocatului persoanei vulnerabile duce la amânarea ședinței, iar neprezentarea repetată va determina instanța de judecată să solicite coordonatorului oficiului teritorial al CNAJGS desemnarea unui avocat.

Determinarea circumstanțelor importante ale cauzei urmează a fi stabilite prin intermediul a patru teste: *testul diagnostic* – prin care se demonstrează existența unei boli mintale ori a unei deficiențe fizice, mintale sau psihologice; *testul funcțional* – prin care se demonstrează că persoana vulnerabilă nu poate, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința; *testul necesității* – prin care se demonstrează că persoana nu este ocrotită suficient prin alte mijloace și mecanisme legale; și *testul interesului superior al persoanei vulnerabile* – prin care se demonstrează sentimentele, dorințele și interesele persoanei vulnerabile.

Hotărârea judecătorească în cauzele de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare trebuie să fie legală, întemeiată, certă, deplină și necondiționată. Instanța de judecată fiind în drept să dispună aplicarea unei alte măsuri de ocrotire decât cea solicitată de petiționar sau alți participanți la proces. Aici, observăm rolul activ al instanței judecătorești, care se justifică prin necesitatea instituirii unei măsuri de ocrotire proporționale cu starea persoanei și cu dorințele și sentimentele acesteia. Totodată, instanța de judecată este obligată să se expună asupra lipsirii sau menținerii dreptului de vot a persoanei vulnerabile.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Cercetarea efectuată atestă importanța și actualitatea temei abordate. Analizele și constatările efectuate au condus la atingerea scopului și la realizarea obiectivelor propuse.

Valoarea teoretică și practică a prezentei teze, impactul cercetării în dezvoltarea științei, legislației și a practicii judiciare sunt stabilite de faptul că rezultatele cercetării sunt destinate ordonării și perfecționării legislației și a activității de aplicare a normelor de drept în domeniul dat. Așadar, cercetarea efectuată în teza de doctor reprezintă un studiu complex teoretico-practic a procedurii de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare și a particularităților acesteia, prin care s-au stabilit conceptele de bază ale procedurii cercetate. În urma cercetării fiind înaintate propuneri *de lege ferenda*, care vin să perfecționeze legislația în vigoare la capitolul procedurii de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare.

În acest sens, prin cercetarea realizată formulăm un șir de concluzii de ordin teoretico-aplicative care prezintă rezultatele obținute și modul în care au fost realizate obiectivele cercetării propuse în introducere. Așadar, relevăm următoarele concluzii:

1) În urma analizei acestui tip de cauze, sub aspectul trăsăturilor caracteristice ale procedurii contencioase și celor necontencioase, am constatat că, în dependență de circumstanțe deduse judecății, cauzele de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare pot fi atât contencioase, cât și necontencioase. Însă în marea parte a cazurilor, constatăm că procedura de examinare a respectivelor cauze nu întrunește condițiile pentru a fi numită o procedură contencioasă deplină, însă nu intră nici în categoria cauzelor care se judecă în procedură necontencioasă. Așadar, din cele menționate considerăm că acest tip de cauze, în marea sa parte, poartă un caracter *cvasi contencios*, având trăsături atât a procedurii contencioase, cât și a procedurii necontencioase.

2) Procedura privind măsurile de ocrotire în general, cât și procedura privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciare în special, **este o procedură polivalentă**, care în dependență de cauza examinată și de circumstanțele acesteia poate fi atât contencioasă, *cvasi* contencioasă, cât și necontencioasă. De aici deducem că locul Procedurii privind măsurile de ocrotire nu este în cadrul Procedurii Speciale, fiind necesară reamplasarea acesteia. Din considerentele expuse supra, conchidem în mod cert că Procedura privind măsurile de ocrotire merită un loc propriu în sistemul dreptului procesual civil, drept urmare, am constatat necesitatea de reamplasare a Capitolului XXVIII înaintea Procedurii Speciale, ca fel distinct de procedură civilă. Aceasta va permite examinarea mai eficientă a respectivului tip de cauze, cu aplicarea

inclusiv a mecanismelor și instrumentelor procedurilor contencioase la examinarea prezentei cauze.

3) Am stabilit și cercetat particularitățile de examinare a cauzelor de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, în dependență de fazele procesuale. În urma cercetării am constatat că:

- În acest tip de cauze instanța de judecată are un rol activ, legea acordându-i posibilitatea efectuării din oficiu a acțiunilor și actelor procesuale necesare pentru examinarea complexă, deplină și multiaspectuală a cauzei. În special, acest aspect se atestă la colectarea probelor, inclusiv prin dispunerea efectuării expertizei, dispunerea efectuării constatărilor și anchetelor sociale, obligarea persoanelor și instituțiilor să prezinte înscrisuri etc. La fel, instanța de judecată este în drept să dispună aplicarea altei măsuri de ocrotire judiciară, decât cea solicitată de petiționar sau ceilalți participanți la proces.

- La efectuarea oricărei acțiuni sau act procesual atât participanții la proces, cât și instanța de judecată trebuie să țină cont de interesul superior al persoanei vulnerabile. În principal, interesul superior al persoanei se referă la două elemente: 1) păstrarea unei capacități de exercițiu cât mai largi a persoanei vulnerabile și 2) aplicarea unei măsuri de ocrotire proporționale cu starea persoanei, cu dorințele, convingerile și sentimentele acesteia.

- Instanța de judecată, ghidându-se de interesul superior al persoanei vulnerabile, nu va admite renunțarea la cerere de către petiționar și nici la recunoașterea acesteia de către persoana vulnerabilă, aplicând în acest sens art. 60 alin. (5) CPC. Astfel, instanța de judecată, la aplicarea corectă a împuternicirilor sale discreționare, în privința art. 60 alin. (5) CPC, trebuie să țină cont atât de litera, cât și de spiritul legii și, în special, al art. 12 din Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități și al legislației naționale referitoare la măsurile de ocrotire judiciare. Într-adevăr, legislația prevede că persoana vulnerabilă trebuie să se bucure de capacitate deplină și egală cu ceilalți subiecți ai vieții sociale. Însă legislația mai prevede că persoana care necesită ocrotire trebuie să fie ocrotită, inclusiv prin intermediul măsurilor de ocrotire judiciare, care trebuie să fie proporționale cu starea persoanei și în concordanță cu dorințele și sentimentele acesteia. Pentru a determina dacă persoana are nevoie de ocrotire, este necesar ca judecătorul să examineze cauza până la sfârșit, ca în camera de deliberare să decidă dacă persoana are sau nu nevoie de ocrotire prin intermediul măsurilor de ocrotire judiciare.

4) Am determinat regimul juridic și natura juridică a măsurii prevăzute la art. 92 alin. (2) al Codului civil, de instituire a ocrotirii provizorii pentru perioada desfășurării procedurii de instituire a curatei sau a tutelei. În mod particular, s-a constatat că aceasta este o măsură de protecție provizorie, care este o măsură procesual civilă, derogatorie și excepțională, caracteristică

doar procedurii de instituire a măsurii de ocrotire judiciare sub formă de tutelă și curatelă. Scopul acestei măsuri este acordarea protecției persoanei vulnerabile și drepturilor acesteia, pentru perioada desfășurării procedurii de instituire a curatelei sau a tutelei, întru apărarea și conservarea drepturilor și intereselor legitime ale persoanei vulnerabile. La fel, scopul respectivelor măsuri este prevenirea producerii riscului de încălcare sau pierdere a drepturilor persoanei vulnerabile.

5) Am examinat practica judiciară pe cauzele de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, pentru identificarea problemelor legate de aplicarea și interpretarea legislației procesuale, pentru a aprecia direcțiile de dezvoltare a practicii judiciare în domeniu și formulării soluțiilor de perspectivă în dezvoltarea acesteia. În urma analizei practicii judiciare s-a constatat că instanțele de judecată, rareori intră în esența reglementărilor naționale și internaționale, asupra procedurii privind măsurile de ocrotire judiciare, analizând cauzele de regulă conform specificului procedurii speciale, fără a aplica rolul său activ. Ceea ce duce în principiu la examinarea superficială a cauzelor date. O dovadă a acestui fapt ține de soluția instanței judecătorești, ori de regulă instanța de judecată aplică măsura solicitată de petiționar, și anume tutela, cu acordarea împuternicirilor depline tutorelui, fără a da o formă individuală fiecărei măsuri de ocrotire instituite. La fel, instanțele de judecată, în mare parte, nu țin cont de interesul superior al persoanei vulnerabile, ignorând acest principiu fundamental. Din aceste considerente se întâlnesc deseori situații, când instanța de judecată admite renunțarea la cerere sau o scoate de pe rol pe motiv că petiționarul nu s-a prezentat la ședința de judecată.

Totodată, reieșind din constatările studiului realizat și conștientizând impactul acestora asupra cadrului legal și asupra practicii judiciare, întru perfecționarea și ordonarea legislației în domeniu, înaintăm următoarele propuneri *de lege ferenda*:

1. De a exclude Procedura privind măsurile de ocrotire din compartimentul Procedurii Speciale CPC a Republicii Moldova prin abrogarea Capitolul XXVIII al CPC. Totodată, propunem ca Titlul II al CPC să fie completat cu un nou compartiment B⁵ cu următorul conținut "B⁵. *PROCEDURA PRIVIND MĂSURILE DE OCROTIRE, care să conțină, Capitolul XXII⁵ PROCEDURA PRIVIND MĂSURILE DE OCROTIRE*". Compartimentul nominalizat propunem să conțină normele prevăzute la Capitolul XXVIII precum și prevederi care le vom propune în prezenta lucrare".
2. Art. 95 alin. (1) și art. 104 alin. (4) Cod civil, să includă în calitate de persoane care sunt în drept să depună cerere de reînnoire și cerere de revocare a măsurilor de ocrotire judiciare și persoanele însărcinate cu ocrotirea.
3. De a modifica art. 55 al CPC, după cum urmează "Se consideră participanți la proces: părțile, intervenienții, procurorul, petiționarii, persoanele care, în conformitate cu art.7

alin.(2), art.73 și 74, sânt împuternicite să adreseze în instanță cereri în apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale unor alte persoane sau care intervin în proces pentru a depune concluzii în apărarea drepturilor unor alte persoane, precum și persoanele interesate în cauzele privind aplicarea măsurilor de protecție în cazurile de violență în familie, în cauzele privind măsurile de ocrotire și în cauzele cu procedură specială”.

4. Suplinirea art. 302 CPC cu un alineat nou și anume alin.(4) cu următorul conținut *”Judecătorul refuză primirea cererii de pornire a procesului privind măsurile de ocrotire în cazul în care aceasta este depusă de o persoană căreia legea nu-i deleagă dreptul adresării în judecată în acest scop”.*
5. A suplini Capitolul XXVIII al Titlului II al CPC cu un normă nou care va avea următorul conținut *”instanța de judecată nu va admite renunțarea la cererea de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare”.*
6. Substituirea sintagmei *”persoană fizică”* din Capitolul XXVIII al Titlului II al CPC cu sintagma *„persoană vulnerabilă”*.
7. Suplinirea alin. (1) al art. 308⁷ CPC cu o teză nouă care va stipula *„Judecarea cauzelor în procedura privind măsurile de ocrotire se face cu participarea obligatorie a reprezentantului autorității tutelare”.*
8. Suplinirea art. 308⁷ CPC cu un alineat nou și anume alin. (3) care va avea următorul conținut: *Neprezentarea petiționarului sau a persoanelor interesate indicate la art. 94 al Codului civil și a reprezentanților acestora înștiințați legal despre locul, data și ora ședinței, nu împiedică examinarea cauzei. Neprezentarea persoanei vulnerabile înștiințată legal despre locul, data și ora ședinței, nu împiedică examinarea cauzei, însă instanța de judecată va audia în mod obligatoriu persoana vulnerabilă în modul stabilit de art. 308 și 308¹.*
9. Suplinirea art. 306 CPC cu un alineat nou și anume alin. (5) care va avea următorul conținut: *Judecarea cauzelor în procedura privind măsurile de ocrotire se face cu participarea obligatorie a avocatului persoanei vulnerabile. Neprezentarea fără motiv a avocatului persoanei vulnerabile duce la amânarea ședinței de judecată. În caz de neprezentare repetată fără motiv a avocatului persoanei vulnerabile sau dacă motivele sunt considerate de instanță ca fiind neîntemeiate, instanța de judecată solicită coordonatorului oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat desemnarea unui alt avocat.*

BIBLIOGRAFIE

Acte normative naționale:

1. Codul civil al Republicii Moldova. Publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova Nr. 82-86 din 22-06-2002,;
2. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova. Publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 285-294, din 03.08.2018;
3. Constituția Republicii Moldova. Republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 466 din 13.11.2024.

Acte internaționale:

4. Convenția de la Haga din 13 ianuarie 2000 privind protecția internațională a adulților. [online] [citat 06.12.2025]. Disponibila:
<https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=71>
5. Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. [online] [citat 08.08.2025] Disponibilă:
https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_ron
6. Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, adoptată la New York la 13 decembrie 2006. Ratificată prin Legea 166 din 09.07.2010. Publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 126-128/428 din 23.07.2010;

Acte normative străine:

7. Mental Capacity Act 2005. [online] [citat 12.08.2025] Disponibil:
<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2005/9/contents>;
8. The Court of Protection Rules 2017 [online] [citat 27.08.2025] Disponibil:
<https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2017/11/court-of-protection-rules-2017-final-20171123-2.pdf>;

Jurisprudența internațională:

9. Decizia CtEDO din 24.08.2010 în cauza ALAVERDYAN c. ARMENIEI, Cererea nr. 4523/04. par. 35 [online] [citat 16.04.2026] Disponibil:
<https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22itemid%22:%5B%22001-100411%22%5D%7D>;
10. Hotărârea CtEDO din 13.10.2009 în cauza SALONTAJI-DROBNJAK c. SERBIEI, Cererea nr. 36500/05. [online] [citat 16.04.2026] Disponibil:
<https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-94985%22%5D%7D>;

Surse științifice în limba română:

11. BÂCU, I., BÂCU, A. *Protecția persoanelor prin intermediul măsurilor de ocrotire*

judiciară. În Jurnalul juridic național: teorie și practică nr. 1(46)/2021. p. 39-45. ISSN: 2345-1130;

12. BELEI, E., COJUHARI, A. et al. *Drept Procesual Civil. Partea Generală*. Lexon-Plus. Chișinău 2014. 444 p. ISBN:978-9975-4188-5-0;
13. **BRÎNZĂ, D.** *Aplicarea ocrotirii provizorii – măsură de protecție procesual civilă în cadrul procedurii de instituire a măsurilor de ocrotire judiciare*. În Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe Sociale) nr. 8(158)/2022. p. 186-193. ISSN: 1814-3199;
14. **BRÎNZĂ D.** *Condițiile realizării dreptului de intentare a cauzei civile privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciare*. În Studia Universitatis Moldaviae nr. 3 (178) din 2024. p. 22-28. ISSN: 1814-3199;
15. **BRÎNZĂ, D.** *Premisele realizării dreptului de intentare a cauzei privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciare*. În Studia Universitatis Moldaviae nr. 3 (173) din 2024. p. 118-127. ISSN: 1814-3199;
16. CHIFA, F. *Particularitățile sarcinii probațiunii în procedura specială*. În Revista Institutului Național al Justiției nr. 3 (66) din 2023. p. 35-41. ISSN 1857-2405;
17. PRISAC, A. *Procedura privind măsurile de ocrotire (intentarea, domeniul de aplicare și competența jurisdicțională)*. Conferința "Dezvoltarea cadrului juridic al Republicii Moldova în contextul necesităților de securitate și asigurarea a parcursului european" Chișinău, Moldova, 22 ianuarie 2018. P. 430-446, ISBN: 978-9975-3298-2-8;

Surse științifice în limba franceză:

18. JEULAND E. *La nature juridique de la procédure des tutelles: pour la reconnaissance d'un lien procédural de protection*. În Revue trimestrielle de droit civil, (2018)2, [online] [citat 29.07.2025] Disponibil:
<https://www.dalloz.fr/lien?famille=revues&doctype=RTDCIV%2FCHRON%2F2018%2F0135>;
19. RAOUL-CORMEIL G. *Nature juridique de la procédure devant le juge des tutelles*. În Actualité juridique Famille nr. 3 martie 2014. p. 148-151 ISSN: 1630-2206

Surse științifice în limba rusă:

20. ДОМАНСКАЯ, М. *Правовая природа дел об изменении правового статуса физического лица в гражданском процессуальном праве Украины*. În Legea și Viața nr. 2/2 (266) din 2014. P. 75-78 ISSN 1810-309X;
21. КРЕЦУ, В. *Правовая сущность дел об отмене ограничения дееспособности лица и признание лица дееспособным*. În Revista Institutului Național al Justiției nr. 2 din 2011. p. 42-46. ISSN 1857-2405;

22. НЕНАШЕВ, М. *Спор о праве и его место в гражданском процессе. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук*. Саратов 2011, 197 p. [online] [citat 19.08.2024] Disponibil: <https://www.dissercat.com/content/spor-o-prave-i-ego-mesto-v-grazhdanskom-protssesse>;
23. ТРЕУШНИКОВ, М., ГРИШИН, И., и др. *Гражданский процесс Учебник для юридических вузов*. Москва: Новый Юрист, 1998. 512 p. ISBN:5-7969-0044-7
24. ЧЕЧОТ, Д. *Неисковые производства*. Москва: Из. "Юридическое Литература". 1973, 166 p.;

LISTA LUCRĂRILOR PUBLICATE LA TEMA TEZEI

Cărți de specialitate colective:

1. *Tratatul de Drept Procesual Civil. Partea specială. Coordonator E. Belei, Chișinău 2025 (coautor al cap. XIII. Procedura Specială);*

Articole în reviste științifice:

2. BRÎNZĂ D. *Aplicarea ocrotirii provizorii – măsură de protecție procesual civilă în cadrul procedurii de instituire a măsurilor de ocrotire judiciare. În Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe Sociale) nr. 8(158)/2022, pag. 186-193. ISSN: 1814-3199 Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/24.p.186-193.pdf (Categoria B);*
3. COBAN, I., BRÎNZĂ, D. *Impactul legii nr. 114 din 16.05.2024 asupra procedurii de instituire a măsurilor de ocrotire judiciară. În Revista Institutului Național al Justiției nr. 2(69), 2024, p. 30-35. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/30-35_45.pdf (Categoria B);*
4. BRÎNZĂ, D. *Premisele realizării dreptului de intentare a cauzei privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciare. În Studia Universitatis Moldavie nr. 3 (173) din 2024, p. 118-127, ISSN: 1814-3199 Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/118-127_9.pdf (Categoria B);*
5. BRÎNZĂ D. *Condițiile realizării dreptului de intentare a cauzei civile privind instituirea, reînnoirea și revocarea măsurilor de ocrotire judiciare. În Studia Universitatis Moldavie nr. 3 (178) din 2024. p. 22-28. ISSN: 1814-3199. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/22-28_37.pdf (Categoria B).*

Articolele în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice:

6. BRÎNZĂ D. *Particularitățile intentării procedurii de instituire a măsurilor de ocrotire judiciare în format electronic. În cadrul Conferinței științifico-practică "Cadrul consolidat de cercetare a problemelor actuale în știința juridică: Interferențe dintre drept și tehnologie" Chișinău 17.03.2022. p. 67-70. ISBN: 978-9975-159-88-3. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/67-70_41.pdf;*
7. BRÎNZĂ D. *Dreptul la asistență juridică a persoanelor supuse măsurilor de ocrotire judiciare. În cadrul Conferinței națională cu participare internațională "Integrare prin cercetare și inovare" Chișinău 10-11 noiembrie 2022. p. 317-319. ISBN: 978-9975-62-472-5. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/317-319_7.pdf;*

8. BRÎNZĂ D. *Regimul juridic al expertizei psihiatrice în cadrul procedurii de instituire a măsurilor de ocrotire judiciare*. În cadrul Conferinței internaționale științific-practice ”Statul, securitatea și drepturile omului în era digitală”, Chișinău 8-9 decembrie 2022. p. 66-74. ISBN: 978-9975-62-529-6. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/66-74_14.pdf;
9. BRÎNZĂ D. *Împuternicirile instanței de judecată și particularitățile hotărârii judecătorești adoptate pe marginea cauzei de instituire a măsurilor de ocrotire judiciare*. În cadrul Conferinței internaționale ”Tehnologizarea și digitalizarea procesului civil și a executării silite” Târgul Mureș 14-16 septembrie 2023. p. 207-220. ISBN: 978-606-39-1432-4. Disponibil: <https://www.universuljuridic.ro/imputernicirile-instantei-de-judecata-si-particularitatile-hotararii-judecatoresti-adoptate-pe-marginea-cauzei-de-instituire-a-masurilor-de-ocrotire-judiciare/>;
10. BRÎNZĂ D. *Contradictorialitatea în procedura privind măsurile de ocrotire*. În cadrul conferinței ”Realități și perspective în domeniul științelor juridice contemporane” Chișinău 15.09.2023. p. 79-81. ISBN: 978-9975-62-695-8. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/79-81_47.pdf;
11. BRÎNZĂ D. *Particularitățile audierii persoanei în privința căreia se solicită instituirea măsurilor de ocrotire judiciare*. Conferința națională cu participare internațională ”Integrare prin cercetare și inovare”, Chișinău 9-10 noiembrie 2023. p. 517-522. ISBN: 978-9975-62-693-4. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/517-522_2.pdf;
12. COBAN, I., BRÎNZĂ D. *Deprivation of the right to vote in the framework of the procedure for the institution of the measure of judicial protection*. În cadru VII International scientific and practical conference «Scientific Research: Theoretical Foundations and Practical Applications», Austria Viena 24-26 ianuarie 2024. pag. 176-179 Disponibil: <https://isu-conference.com/en/archive/scientific-research-theoretical-foundations-and-practical-applications/>;

ADNOTARE

BRÎNZĂ Dionis, „Procedura de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare”. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2026

Structura tezei: Teza conține: adnotare (în trei limbi), lista abrevierilor, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, lista bibliografiei consultate din 196 de surse, și trei anexe, 215 de pagini de text de bază. Rezultatele obținute sunt publicate în 12 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: măsuri de ocrotire judiciare, petiționar, persoană vulnerabilă, interes superior, cvasi contencios, expertiză judiciară/extrajudiciară psihiatrică etc.

Scopul lucrării: constă în efectuarea unei cercetări științifice complexe teoretico-practice a procedurii de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare și a particularităților acesteia, pentru a stabili conceptele de bază a procedurii cercetate, precum și înaintarea unor propuneri *de lege ferenda* care să conducă la ordonarea și perfecționarea cadrului legal al procedurii vizate.

Obiectivele cercetării: determinarea existenței sau inexistenței caracterului contencios și naturii juridice al cauzelor de instituire, reînnoire sau revocare a măsurilor de ocrotire judiciare; identificarea și analizarea premiselor și condițiilor de realizare a dreptului de intentare a respectivelor cauze; stabilirea și cercetarea particularităților de examinare a acestui tip de cauze, în dependență de fazele procesuale; examinarea practicii judiciare pe cauzele date; elaborarea propunerilor *de lege ferenda* pentru ordonarea și perfecționarea legislației procesuale.

Noutatea și originalitatea științifică: rezultă din faptul că, procedura de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, este un ”fenomen” instituțional nou în sistemul de drept național, ceea ce denotă lipsa studierii acesteia, iar lucrările existente ce abordează această temă sunt epizodale, ci nu constituie un studiu fundamental și amănunțit asupra materiei. Noutatea și originalitatea științifică tezei rezultă și din elaborarea unei noi abordări cu privire la natura juridică a respectivei proceduri, precum și prin propunerile de ordonare și perfecționare a cadrului legal în acest domeniu.

Rezultatele obținute care contribuie la soluționarea problemei științifice importante rezidă în elucidarea cadrului conceptual al naturii juridice a procedurii de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, locului acestei proceduri în sistemul dreptului procesual civil, și a particularităților de examinarea acestor cauze, fapt care a condus la clarificarea naturii juridice a procedurii cercetate și a regulilor de procedură civilă aplicabile la examinarea acestor cauze, fiind respectiv creată baza teoretică pentru aplicarea eficientă a normelor de drept procedural în materia procedurii privind măsurile de ocrotire.

Semnificația teoretică: în doctrina procesual-civilă națională, pentru prima dată, a fost realizată o cercetare complexă privind procedura de instituire, reînnoire și revocare a măsurilor de ocrotire judiciare, cu implicații profunde asupra naturii juridice a esenței și specificului de examinare a procedurii vizate.

Valoarea aplicativă a lucrării: Concluziile și recomandările elaborate pot fi utilizate de legiuitor în procesul de ordonare și perfecționare a cadrului legal. La fel, rezultatele obținute vor putea oferi soluții utile avocaților, judecătorilor și altor participanți în cadrul procesului de instituire, reînnoire și revocare a măsurii de ocrotire judiciare.

Implementarea rezultatelor științifice: Rezultatele științifice ale prezentului studiu au fost expuse în cadrul conferințelor naționale și internaționale și reviste de specialitate, fiind utile atât pentru cercetătorii științifici, cât și în activitatea practică în domeniul judiciar.

АННОТАЦИЯ

БРЫНЗЭ Дионис, „Процедура установления, возобновления и отмены мер судебной охраны”. Диссертация на соискание ученой степени доктора права. Кишинев, 2026г.

Структура диссертации: Диссертация содержит: аннотацию (на трех языках), список сокращений, введение, три главы, общие выводы и рекомендации, библиографический список, составленный на основе 196 источников, и три приложения, 215 страниц основного текста. Полученные результаты опубликованы в 12 научных работах.

Ключевые слова: меры судебной охраны, заявитель, уязвимое лицо, высший интерес, квазиспорный, судебная/внесудебная психиатрическая экспертиза и т.д.

Цель исследования: состоит в проведении комплексного теоретико-практического научного исследования данной процедуры, и её особенностей для определения основных концепций исследуемой процедуры, а также представления предложений *de lege ferenda* с целью упорядочения и совершенствования правовой базы данного процесса.

Задачи исследования: определение наличия или отсутствия спорного характера и правовой природы дел об установления, возобновления или отмены мер судебной охраны; и анализ предпосылок и условий реализации права на возбуждение соответствующих дел; установление особенностей рассмотрения данных дел в зависимости от процессуальных стадий; изучение судебной практики по данным делам; разработка предложений *de lege ferenda* для упорядочения и совершенствования процессуального законодательства.

Новизна и научная оригинальность: обусловлена тем, что процедура установления, возобновления и отмены мер судебной охраны представляет собой новое институциональное «явление» в национальной правовой системе, что свидетельствует о недостатке ее изучения, а существующие работы, посвященные этой теме, носят эпизодический характер, но не представляют собой фундаментального и всестороннего исследования вопроса. Научная новизна и оригинальность диссертации также обусловлены разработкой нового подхода к правовой природе этой процедуры, а также предложениями по упорядочению и совершенствованию правовой базы в этой области.

Полученные результаты, способствующие решению важной научной проблемы, заключаются в уточнении концептуальных основ правовой природы процедуры установления, возобновления и отмены мер судебной охраны, места этой процедуры в системе гражданского процессуального права, а также особенностей рассмотрения данных дел, что привело к разъяснению правовой природы исследуемой процедуры, а также норм гражданского процессуального права, применимых при рассмотрении этих дел, соответственно, создав теоретическую основу для эффективного применения норм процессуального права в вопросах процедуры, касающейся мер охраны.

Теоретическая значимость: в национальной доктрине гражданского процессуального права впервые было проведено комплексное исследование процедуры установления, возобновления и отмены мер судебной охраны, имеющее глубокие последствия для правовой природы, сути и специфики рассмотрения этой процедуры.

Прикладная ценность: Разработанные рекомендации могут быть использованы законодателем в процессе упорядочения и совершенствования правовой базы. Полученные результаты также могут предоставить полезные решения адвокатам, судьям и другим участникам процесса установления, возобновления и отмены мер судебной охраны.

Внедрение научных результатов: Научные результаты данного исследования были представлены на национальных и международных конференциях, а также в специализированных изданиях, и оказались полезными как для научных работников, так и для практической работы в судебной сфере.

ANNOTATION

BRÎNZĂ Dionis, „Procedure for the establishment, renewal and revocation of judicial protection measures”. Doctor of Laws Thesis. Chişinău, 2026

The structure of the thesis: The thesis contains: annotations (in three languages), a list of abbreviations, an introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, a bibliography of 196 sources, and three annexes, 215 pages of basic text. The obtained results have been published in 12 scientific papers.

Keywords: judicial protection measures, petitioner, vulnerable person, best interest, quasi-contentious, judicial/extrajudicial psychiatric expertise, etc.

The purpose of the thesis: is to conduct a comprehensive theoretical and practical scientific research of the procedure for the establishment, renewal and revocation of judicial protection measures and its particularities, in order to define the fundamental concepts of the researched procedure, as well as to submit *de lege ferenda* proposals aimed at systematizing and improving the legal framework of the respective procedure.

Research objectives: determining the existence or non-existence of the contentious character, and of the legal nature of the cases concerning the establishment, renewal and revocation of judicial protection measures; identifying and analyzing the premises and conditions for exercising the right to initiate such proceedings; establishing and researching the particularities of the examination of this type of cases, depending on the procedural stages; examining judicial practice in these cases; elaborating *de lege ferenda* proposals for the systematization and improvement of procedural legislation.

Scientific novelty and originality: derive from the fact that the procedure for establishing, renewing and revoking judicial protection measures is a new institutional "phenomenon" in the national legal system, which denotes the lack of studies, existing works that address this topic and are episodic on the fundamental matter announced. The scientific novelty and originality of the thesis also results from the development of a new approach regarding the legal nature of the respective procedure, as well as through proposals for ordering and improving the legal framework in this field.

The results obtained, which contribute to solving the important scientific problem, consist in elucidating the conceptual framework of the legal nature of the procedure for the establishment, renewal and revocation of judicial protection measures, its place within the system of civil procedural law, and the specific features of examining such cases, which led to the clarification of the legal nature of the researched procedure and of the rules of civil procedure applicable to the examination of these cases, thereby creating the theoretical basis for the effective application of procedural law norms in the field of procedures concerning protection measures.

Theoretical significance: in the national civil procedural doctrine, for the first time, comprehensive research has been carried out on the procedure for establishing, renewing and revoking judicial protection measures, with profound implications for the legal nature, essence and specific features of examining this procedure.

Applicative value of the thesis: The conclusions and recommendations elaborated may be used by the legislator in the process of systematizing and improving the legal framework. Likewise, the results obtained may provide useful solutions for lawyers, judges and other participants in the process of establishing, renewing and revoking judicial protection measures.

Implementation of scientific results: The scientific results of the present study have been presented at national and international conferences and in specialized journals, being useful both for scientific researchers and for practical activity in the judicial field.

BRÎNZĂ DIONIS

**PROCEDURA DE INSTITUIRE, REÎNNOIRE ȘI REVOCARE A
MĂSURILOR DE OCROTIRE JUDICIARE**

Specialitatea 553.03 - DREPT PROCESUAL CIVIL

Rezumatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: 02.09.2026

Formatul hârtiei: 60x84 1/16

Hârtie ofset. Tipar ofset.

Tiraj: 50 exemplare

Coli de tipar: 2,2.

Comanda nr. 76/26
